

ธรรมชาติของจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาพูดเรื่องภาวนา คนที่ภาวนาไม่เป็นก็มีอารมณ์ความรู้สึกคิดไปอย่างหนึ่ง คนภาวนาเป็น คำว่าภาวนาเป็นนะ ภาวนาเป็นหมายถึงว่า เคยสมนุกสมบัน เคยผิดพลาดมาแล้วเคยภาวนาถูกต้องได้ เนี่ยคนภาวนาเป็น ครูบาอาจารย์เราบอกว่า นี่ภาวนาเป็น นี่ภาวนายังไม่เป็น ถ้าภาวนาเป็นเหมือนคนทำงานเป็น คนทำงานเป็น เราจะรู้เลยว่า เราทำงานนี้มันผิดหรือถูกอย่างใดบ้าง คนทำงานไม่เป็นเนี่ย เราจะไม่รู้อะไรเลยอะไรผิดอะไรถูก เราจะทำไปด้วยความขยันของเรา ด้วยความเจตนาบริสุทธิ์ของเรา เราจะทำงานของเราเหมือนกับคนขยัน โทษนะ พูดแบบทางโลกบอกว่าโง่แล้วขยัน คนที่ไม่รู้เรื่อง โง่แต่ขยันเหมือนกับคนภาวนาไม่เป็น ถ้าคนภาวนาเป็นนะจะขยันหมั่นเพียรด้วยแล้วแยกถูกแยกผิด ถูก นี่คนภาวนาเป็น ถ้าภาวนาเป็นเนี่ย เวลาครูบาอาจารย์จะชี้เลยว่า ภาวนาเป็นแล้ว คนนี้ภาวนาเป็นแล้ว

คนภาวนาเป็นแล้วนะ ภาวนาไปแล้วนี้ มันจะภาวนาทำสมาธิผิด หรือทำสมาธิไม่ได้เลย จนทำสมาธิได้ พอทำสมาธิได้แล้วนี่ยังภาวนาไม่เป็น ทำสมาธิได้แล้วแต่ยังภาวนาไม่เป็น จนทำสมาธิได้แล้วสมาธิเข้มแข็งดีแล้ว แล้วสมาธินี้ออกเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ก็ยังภาวนาไม่เป็น ภาวนาไม่เป็นเพราะอะไร เพราะมันเหมือนกับเรานี้ได้ตำแหน่งหน้าที่ แต่เราดำรงตำแหน่งหน้าที่นั้นไม่ได้ คือเราได้ลาภมาแต่เราบริหารลาภนั้นไม่ได้ เราได้สิ่งใดมาแล้วบริหารไม่เป็น นี่ยังภาวนาไม่เป็น แต่ถ้าคนภาวนาเป็นนะ พอภาวนาเป็น หมายถึงว่าทำสมาธิสงบแล้วออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ผิดๆ บ้างถูกๆ บ้าง ผิดบ้างถูกบ้าง จนเข้าใจว่าอะไรผิดอะไรถูก เข้าใจว่าอะไรผิดอะไรถูกนะ แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย คือยังไม่ถึงที่สุดแห่งการปฏิบัติ คือยังไม่เป็นโสดาบันว่าจันเลย

ถ้ายังไม่ถึงที่ปฏิบัตินะเห็นไหม แต่ภาวนาเป็นแล้ว เป็นแล้วหมายถึงรู้ถูกรู้ผิดนะ รู้ถูกว่าภาวนาอย่างนี้ปั๊บจิตสงบแล้ว นี่พิจารณากายเห็นกายแล้วปล่อยกายได้ แต่มันยัง

ไม่ถึงที่สุด เขาเรียกตกปหานคือปล่อยวางชั่วคราว แต่ถ้าภาวนาเป็นนะ มันปล่อยวางก็รู้ว่าปล่อยวาง แต่ยังไม่ที่สุดเห็นใหม่ ยังขยับมันเพียรไป คือคนทำงานเป็นแล้ว ผิดก็แก้ไข ถูกก็พยายามมูมานะ มูมานะ ถูกผิดก็แก้ไข ถูกแล้วมูมานะ ไม่ใช่ถูกต้องไปนะ อย่างเราทำงานเป็นนี่นะ พอทำงานถูกแล้วนี่ เราจะไม่ทำงานผิดอีกเลย เพราะอะไร เพราะการทำงานของเราเนี่ยมันมีเอกสารมีทุกอย่าง ถ้ามีการค้าก็มีต้นทุน มีสินค้ามีอะไรเห็นใหม่ โอ้พวกนี้มันเป็นวัตถุ มันเป็นสสารที่จับต้อง ที่บริหารจัดการได้ แต่การภาวนานี้ สติก็เป็นนามธรรม สมาธิก็เป็นนามธรรม ปัญญาก็เป็นนามธรรม มันควบคุมไม่ได้

พอมันควบคุมไม่ได้เนี่ยมันเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม ถ้าสมาธิมันไม่มั่นคง สมาธิมันไม่มีหลักของมันเนี่ย ปัญญามันจะทรงอยู่บนอะไร สติ สมาธิ ปัญญา โลกุตรปัญญานี้มันตั้งอยู่บนอะไร มันตั้งอยู่ฐานของจิตที่มั่นคง แล้วฐานของจิตมันไม่มั่นคงมันคลอนแคลน ปัญญานี้จะตั้งอยู่ได้ไหม มันตั้งอยู่ได้ชั่วคราวไง อย่างนี้ นี่ไม่จริงว่าภาวนาเป็นแล้ว ก็ยังไม่ถึงที่สุด ภาวนาเป็นแล้วก็ไม่จบ มันเป็นเพราะเหตุนี้ไง แต่ถ้าเป็นทางโลกคำว่าภาวนาเป็นแล้วนี่หรือทำงานเป็นแล้วนี่ ทำงานต้องสำเร็จแน่นอนจริงไหม แต่การภาวนานี้ภาวนาเป็นแล้วนะ อาจจะไม่ได้โตดบันก็ได้

ถ้าอำนาจวาสนาหรือพื้นฐานของเรา ไม่สามารถบรรลุถึงพระโตดบันได้ พระโตดบัน พระสกิทา พระอนาคา เนี่ยมันต้องมีโอกาสมีอำนาจวาสนา มีพื้นฐานของจิตภาวสวะมีจิตที่เข้มแข็ง เราสร้างบุญสร้างกุศลมา นี่ใจขนาดว่าภาวนาเป็นแล้วนะ จะถึงที่สุดหรือไม่ถึงที่สุดนะอีกเรื่องหนึ่งเลย นี่คำว่าภาวนาเป็นกับภาวนาไม่เป็น มันแยกกันตรงนี้ไง แล้วถ้าภาวนาเป็นแล้วนี่ ถึงที่สุดแล้วนี่ภาวนาเป็นแล้ว แล้วถึงที่สุดด้วยคือพ้นจากกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปด้วย เนี่ยเขาเรียกภาวนาเป็น กับภาวนาไม่เป็น ตามหลักของครูบาอาจารย์เรา

ถ้าบอกคนที่ภาวนาเป็นแล้วนะ เหมือนกับนักกีฬาที่เราปล่อยมือได้เลย นักกีฬาคอนนี้หรือผู้ทำงานคนนี้จะมารับผิดชอบงานของเขา เขาเอาตัวรอดได้ เพียงแต่ทำแล้วนักกีฬาจะได้เหรียญทองไหม จะได้ตำแหน่ง จะได้ผลประโยชน์ตอบแทนไหม มันอยู่ที่คู่ต่อสู้ การแข่งขันนะ โอ้ คนนี้นะทำสถิติดีมาก กำหนดไว้คนนี้ต้องได้เหรียญทองแน่นอน เวลาไปแข่งไปเจอคนที่ดีกว่า เขาก็ไม่ได้เหรียญทองอยู่วันยังค่ำ มันวาสนา

ของเขาไป เขาทำสถิติเวลานี้อีกหลายๆเลย บังเอิญไปแข่งเนี่ย มันมีคนที่ทำเวลาได้ดีกว่า
ขึ้นมาอีกนะ เนี่ยวาสนาของคนเห็นไหม

นี่เหมือนกันเวลาภาวนา เวลาวิปัสสนาไปนี่ ปัญญามันดีมาก เกิดเป็นทุกอย่างดี
มาก แต่กิเลสมันเข้มแข็งกว่า กิเลสมันก็ล่องไปเรื่อยนะ เออเนี่ยเป็นธรรมชาติแล้วนะ เนี่ย
เป็นผลประโยชน์ที่ถูกต้องแล้วนะ เราก็เชื่อใจ เออใช่ พอใช่เราก็ปล่อยวาง พอใช่สติ
ทุกอย่างมันจะปล่อยวางบ้าง ก็ว่ามันไม่เด็ดเดี่ยว พอไม่เด็ดเดี่ยวปั๊บ นี่กิเลสมันทิ่ม
แล้ว ทำให้เรานี้คลอนแคลนแล้ว การกระทำของเราเนี่ยไม่มั่นคงแล้ว เดี่ยวก็เสื่อม นี่
ภาวนาเป็นกับภาวนาไม่เป็น เป็นอย่างนี้ละ

นี่ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาใช้หนี้ ทำไมไปรับรองเขา คำว่ารับรองนี่นะ เราจะ
บอกว่าธรรมชาติของจิต ธรรมชาติของจิตนี่นะ ที่เราไปฟังครูบาอาจารย์เทศน์กัน แล้ว
ที่ทางครูบาอาจารย์ทำกัน เราไปเห็นแล้วเราฟัง เราเข้าใจว่าเวลาอธิบายให้เราฟัง แล้ว
เราคิดว่าเป็นธรรมะ ธรรมะ ไม่ใช่ มันเป็นธรรมชาติของจิต ธรรมชาติของมันเองเลย
จิตมันเป็นอย่างนี้ เนี่ยธรรมชาติของมันเห็นไหม เนี่ยเวลาอธิบายทำให้เรามาเกิดกัน
นี่ ธรรมชาติคือเรามีวิชา เรามีกิเลส มันจะขับเคลื่อนให้เราต้องมาเกิด เกิดแล้วมันก็ต้อง
มีทุกข์มียากในหัวใจของเรา มันก็เหมือนเราเกิดขึ้นมาเห็นไหม ถ้าเราจะเกิดหรือไม่เกิดก็
แล้วแต่ โลกนี้จะเป็นอย่างนี้ไม่ใช่ไหม นี่โลกปัจจุบันนี้มันจะมีอยู่อย่างนี้ เราจะมาเกิด
หรือไม่มาเกิดนี่ของมันมีอยู่แล้ว จิตนี้ธรรมชาติของมันนี่พอมันเกิดมาแล้วธรรมชาติ
ของมันไง ดูธรรมชาติของโลกนี้สิเห็นไหม พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตกกันนะเห็น
ไหม ดูเวลาฝนตกต้องตามฤดูกาลนี้ ดินดินน้ำดีทุกอย่าง มันจะมีพืชพันธุ์ธัญญาหาร

จิตก็เหมือนกันธรรมชาติของมันนะ ธรรมชาติของมันเห็นไหม มันก็พุ่งชาน
มันก็มีทุกข์ มันก็มีเสื่อมไป มันก็จบไปเป็นธรรมดา ธรรมชาติของจิตเป็นอย่างนี้
นะ แต่เมื่อก่อนนี้นะทุกอย่างเป็นเรา แล้วเราไม่เคยควบคุม เราไม่เคยดูแลมันไง แต่
พอเราไปดูแลมันเห็นไหม เวลาเขาบอก เนี่ยจิตส่งออกแล้ว คิดแล้ว คิดแล้ว เราบอก
ใครทาก็ถูกหมด เพราะธรรมชาติของมันเป็นอย่างนั้น ธรรมชาติของจิตนะ มันเป็น
อย่างนั้น แล้วใครซึ่มันก็ถูกทั้งนั้นละ ใครซึ่ก็ถูก แต่เวลาหลวงปู่มันเรานี้ ท่านไม่ได้ซึ่
อย่างนั้นนะ หลวงปู่มันอยู่ที่ถ้ำสาริกา กลางคืนจิตนั่งรวมใหญ่ สงบ เห็นหลวงตาอยู่ที่
ข้างล่าง คำว่าหลวงตา ท่านมีครอบครัวมา นี่ท่านมาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระ
แล้วนี่ท่านก็คิด คิดแบบว่าหลวงปู่มันเวลาลงไปบอกไป เป็นไงหลวงตาแต่งงานใหม่กับ

คู่ครองคนเก่า ก็รอบเมื่อคืนนั้นนะ คือกลางคืนนี้นะ ท่านก็คิดถึงครอบครัวไง คิดถึงสิ่งที่อยู่ครองเรือนมาไง

เห็นไหม เนี่ยสิ่งที่รู้เนี่ย มันรู้ข้อมูลรู้ว่าหลวงตาก็คืออะไร แล้วเวลาดังนี้ หลวงตาเนี่ยเมื่อคืนนะ เมื่อคืนแต่งงานกับคู่ครองคนเก่า เนี่ยแต่งงานใหม่ นะก็รอบ นี่ถ้ารู้ธรรมชาติมันส่งออก แต่ส่งออกเรื่องอะไร คิดเรื่องอะไร ทำอะไร นี่เขารู้วาระจิตเขา รู้แบบนี้ ไม่ใช่ว่าส่งออก ส่งออก นี่คิดแล้ว คิดแล้ว มันก็ธรรมดานั่นก็คิดนะ แต่คิดเรื่องอะไร คิดอะไร ทำอะไร ของจริงมันเป็นแบบนี้ หลวงปู่มันท่านเห็นของท่าน นี่เห็นเห็นไหม แล้วหลวงปู่มันท่านเห็นเป็นโทษ จะเตือนหลวงตาองค์นั้น ว่าคิดแต่งงานใหม่กับคู่ครองคนเก่า คิดแล้วคิดอีกมันเป็นเรื่องสัญญาอารมณ์ นี่ครอบครัวที่อยู่ที่บ้าน เราก็คบวชเป็นพระแล้ว แต่มันปิดกั้นหัวใจความคิดไม่ได้เห็นไหม ท่านเตือนเพื่อจะให้มันสติยับยั้งว่า ไอนั้นนะมันเป็นเพราะเราคิดของเราไปเอง ถ้ามันยับยั้งตรงนี้ได้ นะเห็นไหม นี่ใจ จิต อาการของจิต ความคิดไม่ใช่จิต

เนี่ยธรรมชาติเรานั่งอยู่เนี่ยพลังงานของเราก็มีอยู่แล้ว เวลาเราคิดออกไปนี่เอาความฟุ้งซ่านมาให้ นี่ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้ ทีนี้ธรรมชาติของพระพุทธเจ้าเห็นไหม ให้ตั้งสติ มิจาหรือสัมมาจิตตรงนี้ ถ้ามันว่างๆๆๆนี่มันเป็นมิจาสมาธิ คำว่ามิจาสมาธิคือว่ามันปล่อยวางโดยที่ไม่มีอะไรควบคุม แต่พอเราเป็นชาวพุทธเห็นไหม พระพุทธเจ้าสอน ศีล สมาธิ ปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา เนี่ยถ้ามีสติขึ้นมาเนี่ย มันจะยับยั้งเรื่องนี้ได้ เพราะสติมันยับยั้งแล้วนี่ สิ่งที่เราที่เห็นนะ เนี่ยเข้านิมิตแล้ว นิมิตที่มันจะมีนะ เราบอกละ เวลาใครมาถามเรื่องนิมิตนะ นิมิตเกิดได้ด้วยกรรม เหตุให้เกิดนิมิตใจ กรรมคือจิตมันมีสภาวะของกรรมมา มันจะรู้ของมัน โดยธรรมชาติของมัน เกิดโดยอุปาทาน อุปาทานนะ ความคิดที่เป็นอุปาทานนะเกิดโดยสัญญาเกิดโดยสัญญาเห็นไหม เกิดโดยความหลงผิดเนี่ย นิมิตนี้มันเกิดได้ร้อยแปดพันเก้า

นี่พอเกิดแล้วเนี่ย เนี่ยจะเข้าว่าภาวนาเป็น ภาวนาไม่เป็นไง ถ้าเขาเห็นแล้วเห็นไหม เห็นแล้วเนี่ยถ้าเขาเห็นนี่เราก็คงต้องว่าความเห็นนั้นเป็นอย่างไร เห็นนะ คุณตอนนี้ นะปัจจุบันนี้โยมได้ฟัง ได้ยินเสียงนี้ ทุกคนได้ยินหมดเหมือนกันหมด นี่พอเขาเห็นนิมิตแล้วนี่ปฏิเสธว่าไม่มีได้ไหม ก็บอกว่ามีใช่ไหม มี แต่แก้ไขอย่างไรข้างหน้าต่อไป ใจ จะต้องแก้ไขไปว่าสิ่งที่เห็นนั้น นี่หลวงปู่คุณูปคุณเห็นไหม สิ่งที่เราเห็นนี่เห็นจริงไหม จริง แต่ความเห็นจริงไหม ไม่จริง ข้อมูลในความเห็นนั้นไม่จริง แต่เห็นจริงไหม

จริง นี่ถ้าดูลักษณะของจิตที่มันอ่อนนะ เขาเห็นจริงๆแล้วไปบอกว่าอันนี้ไม่เห็น เราไม่ใช่บอกว่าไม่เห็น เราบอกว่าเห็น แต่จริงหรือไม่จริงเดี๋ยวค่อยพูดอีกชั้นหนึ่ง นี่ถ้าเห็นมาแล้ว นี่การภาวนาตัวนี้สำคัญมากนะ สมมุติเราไปรู้ไปเห็นอะไรมาแล้วไปถามอาจารย์ อาจารย์บอกไม่เห็นอย่างนี้นะ เราจะเชื่ออาจารย์ไหม เพราะเราเห็นจริงๆ

เราไปเห็นมาใช้ไหม เราไปเข้าไปเหยียบหนามมา แล้วบอกอาจารย์นี้ผมเหยียบหนามมา อาจารย์บอกหนามไม่มี ไม่มีได้ไงก็ผมเจ็บนะ ผมเจ็บ ถ้าเหยียบหนามมาใช้ไหม เหยียบหนามมาแล้วนั่นหนามมาใช้ไหม ต้องบ่งหนามออกเจ็บอีกทีหนึ่ง เหยียบหนามมาก็เจ็บแล้วทีหนึ่งนะ แล้วมานั่งบ่งนะ โอ้โฮเสียวแป๊ปปๆ เจ็บอีกทีหนึ่ง ไปเห็นนั่นละ ไปเหยียบหนามมาแล้ว แล้วเราจะต้องบ่งหนามเขาออกจากจิต เนี่ยการแก้จิตเห็นไหม มันเป็นขั้นๆไป แต่เขาไปเหยียบหนามมา บอกหนามไม่มี เอ็งไม่ได้เหยียบหนามมา เขาเหยียบมาเจ็บอยู่กับเท้า แล้วบอกหนามไม่มี เห็นไหม ไม่ได้ เขาเหยียบหนามมาแล้วบอก เออ หนาม เจ็บไหม เจ็บ เจ็บนี่มันเป็นสิ่งที่เราไม่ต้องการ แต่ถ้าใครไปเห็นนิมิตนะ มันเป็นแง่บวกใจ ว่าเรานี้ดีกว่าคนอื่น เราเห็นอะไรแปลกๆ เราเห็นเหนือกว่าคนอื่นแล้วค่อยๆแก้ ค่อยๆแก้ การเห็นนี่เราต้องแก้เป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา

แล้วแก่นะ ความว่าแก่นี่ มันเหมือนอาจารย์กับลูกศิษย์ อาจารย์บอก เพราะอาจารย์เคยผ่านแล้วนี่อาจารย์จะบอกได้เลยว่า ควรแก้อย่างไรทำอย่างไร แต่ลูกศิษย์ทำได้ไม่ได้ต้องใช้เวลามากเลย เพราะอะไร เพราะมันเป็นพลังงานที่เราไม่เคยเห็นมันนะ จิตนี้ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้ นี่ธรรมชาติของจิตเป็นอย่างนี้จริงๆ นี่ธรรมชาติของจิตเป็นอย่างนี้ปั๊บ นี่ดูลักษณะไม่มี นี่มันครอบงำเรา พอครอบงำเราแล้วนี่ เราจะไม่ก้าวหน้า แต่ถ้าเป็นธรรมะนะ ธรรมะมันเป็นสัจธรรมความจริง ธรรมชาติของจิตมันเป็นอย่างนี้ แล้วเรามีสติสัมปชัญญะนี้ เราแก้ไขมันเห็นไหม สติ ปัญญา ความเพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธาหะ การควบคุม คุณิเกมส์กีฬานี้เห็นไหมการแข่งขัน กีฬานี้ โค้ชเขาวางเกมส์อย่างไร เขาแก้เกมส์อย่างไร มันจะแก้เกมส์แล้วนี้ นักกีฬาของเราเปลี่ยพล้ำอยู่ เราแก้เราใช้เทคนิคเข้าไปแล้ว เราจะเปลี่ยนเกมส์พลิกเกมส์ขึ้นมา ให้นักกีฬาเราชนะได้

การภาวนา สติ ปัญญาของเราละ สติ ปัญญาของเรา การต่อสู้ระหว่างกิเลสกับธรรมในใจนะ กิเลสมันมีอยู่โดยธรรมชาติของมันที่อยู่ในใจอยู่แล้ว สติเราก็กู้กขึ้นมาเห็นไหม สมาธิเราก็กู้กขึ้นมาเห็นไหม ทุกอย่างเรากู้กขึ้นมาละ เนี่ยถ้าสติ ปัญญา

เราควบคุมได้เห็นไหม เราควบคุมแล้วเราใช้ปัญญาพลิกแพลง เอาชนะ เอาชนะ นะ กว่าชนะได้ นี่พวกเราจะไม่เอาชนะ ก็คิดว่าสิ่งที่มันรู้มันเห็นมันเข้าใจนี้ นี่คือสัญ ธรรมชาติ นี่คือธรรม ทุกคนคิดอย่างนั้นหมด แล้วเสื่อมหมด มันเป็นธรรมชาติของมัน เป็นอย่างนั้น ทุกอย่างเกิดขึ้น ทุกอย่างตั้งอยู่ แล้วทุกอย่างดับไป แต่เวลาในธรรมจักร เห็นไหม สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็น ธรรมดา แล้วมันเหลืออะไร สิ่งที่เกิดขึ้นเห็นไหม สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็น ธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา แต่ธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของมัน เป็นธรรมดาไหม เพราะอะไร เพราะไม่มีใครไปรู้ไปเห็นมันเป็นธรรมดาไง ไม่มีใคร เป็นเจ้าของมันไง ไม่มีใครบริหารจัดการมันไง

แล้วเวลามาปฏิบัติกันนะ ว่างๆ ว่างๆ สติก็ไม่มี เจ้าของก็ไม่มี ความรับรู้ก็ไม่มี ปฏิเสธให้ว่างให้หมด ปฏิเสธออกไปๆ มันก็เลยเหมือนกับตะวัน ช้างขึ้น ช้างแรม เหมือนกับมิดกับสว่าง เหมือนกลางคืนกลางวัน มันเป็นธรรมดา แล้วเราก็มองเราเป็น ธรรมดา แล้วรู้อะไร ธรรมชาติของจิตมันเป็นอย่างนั้น แต่อริยสัจไม่เป็นอย่าง นั้น อริยสัจจะต้องตั้งสติ อริยสัจจะต้องขยันหมั่นเพียร เหมือนเราทำธุรกิจ เลย เราจะต้องมีทุน เราทำแล้วเราจะต้องได้ผลตอบแทน แล้วเราจะมีผลตอบแทน แล้ว เราจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ไม่ใช่เราจะทำธุรกิจนะ ทำธุรกิจก็เป็นธรรมดา แล้ว ธุรกิจบริษัทเราก็จะเจริญเป็นธรรมดา แล้วเราก็จะมีเงินเป็นธรรมดา มันเป็นไปได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

แต่โลกเขาคิดกันอย่างนั้น แล้วมันเป็นตรรกะไง มันเป็นตรรกะมันเทียบเคียง ได้ แต่มันมีเคล็ดของมัน ระหว่างโลกียะกับโลกุตระนี่ โลกียะนี่มันคิดได้มันตรึกได้ เพราะอะไร เพราะว่าเรามีข้อมูลไง เรามีฐานของจิต เรามีภวาสวะ เรามีจิต คนมีชีวิต ถึงคิดได้นะ คนตายแล้วคิดไม่ได้ คนตายคิดไม่ได้ แต่เนี่ยเวลาปฏิบัติเนี่ยเราทำเหมือนคน ตาย เนี่ยไปตามความคิดไง ความคิดมันลากเราไป แล้วเราไปกับความคิดไปตลอด เหมือนคนตายนะ แต่ธรรมะพระพุทธเจ้าบอกว่า ทวนกระแส ปลาเป็นต้องว่ายทวน น้ำ เราต้องทวนความคิดเราเข้าไปไง ความคิดที่มันคิดออกมานี้ พลังงานมันส่งออกไป ตามกระแส แล้วความคิดมีอำนาจเหนือเรา ความคิดมีอำนาจเหนือเรา

แล้วเราไปศึกษาธรรมะ แล้วธรรมะก็สอนเห็นไหม ธรรมะสอนเลยบอกว่าให้ เห็นให้รู้ รู้สักแต่รู้ว่ารู้เห็นสักแต่ว่าเห็น โอ้เราก็รู้สักแต่ว่ารู้ อะไรมาก็บอกไม่รู้รับรู้นะ

สักแต่ว่า สักแต่ว่า แต่ความจริงพระพุทธเจ้าไม่ได้พูดอย่างนั้น ให้รู้สักแต่ว่ารู้ สักแต่ให้รู้ ใครเป็นคนรู้ แล้วควบคุมความรู้อย่างไร แล้วรู้แล้วไม่ทุกข์ไม่ร้อนไปกับมันนี้ มันไม่ทุกข์ไม่ร้อนไปกับมันอย่างไร ถ้าเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยากอยู่ ของรักของหวง เราจะโดนทำลายนี้ เวลาโดนทำลายนี้สักแต่ว่าได้ไหม อย่าเจ็บได้ไหม อย่าเจ็บอย่าปวด ลี ของที่มันของรักของสงวนนี้ เขาจะลึกลับจะขโมยไปนี้ สักแต่ว่านั่งดูเฉยๆ ลี ทนไม่ได้ เห็นไหม ของรักของสงวนนี้เรากับรักเพราะจิตมันปฏิบัติ มันถนอมมันรักษาของมัน มันสักแต่ว่าได้ไหม สักแต่ว่ามันแต่ของพื้นๆ ลี

แต่เวลาจิตของมันนะ คำว่าสักแต่ว่าเนี่ย จิตมันสงบแล้ว แล้วมีปัญหาของมันแล้ว มันใคร่ครวญของมันแล้ว แล้วมันบอกตัวนี้ไปติดเขาทำไป มันต้องมีสติของมันใช้ไหม แล้วพอมันถึงที่สุดแล้ว คนที่จะสักแต่ว่าได้นี้ มันคือคนที่เขามีคุณธรรมในหัวใจแล้ว มันถึงเป็นสักแต่ว่าได้ เราเข้าใจตามความเป็นจริง เราเข้าใจเห็นไหม เราเข้าใจตามความเป็นจริง แล้วคนมันตีค่าไง คุณทุกคนจะติดในร่างกายเราหมดเลย เนี่ยร่างกายเรานะ ต้องการให้สมความปรารถนาทั้งนั้น แต่ถ้าร่างกายเรานี้มันเป็นเนื้อร้าย เราตัดทิ้งไหม ทำไมไม่เอาไว้อะ จิตถ้ามันเป็นคุณธรรม มันเห็นอย่างนั้นไง ว่าร่างกายนี้ สรรพสิ่งในธรรมชาตินี้ มันไม่คงที่หรอก มันต้องแปรสภาพไปเป็นธรรมดา เรามีชีวิตอยู่ที่นี่ เราแปรสภาพไปธรรมดา เราเห็นคุณเห็นโทษของมันเห็นไหม แล้วเราสลัดทิ้งที่ใจ ใจมันเป็นคนคิดนะ สักกายทิฐิความเห็นผิด มันสละลงที่ใจนะ สละขาดที่ใจแล้วนะ ใจก็คือใจ แต่ข้อมูลสังโยชน์ที่เคยคิดเคยยึดนี้ มันขาดออกไป ฉะนั้นพอขาดออกไปเห็นไหม ดูพระอรหันต์ลี ภราหเว ปญจกขนฺธา ธาตุ ๔ และขันธ ๕ เห็นไหม เป็นการะรับผิดชอบ

แต่ของเราเนี่ยมันไม่ใช่การะรับผิดชอบ เรากังวลใจ เรากังวล เรามีสิ่งในหัวใจนี้ มันกังวลมันติดข้อง ไอ้ความกังวลนี้เส้นบางๆ นะ เส้นแบ่งบางๆ นี้ สังโยชน์นี้ของบางๆ นี้แต่มันทำให้เราได้คิด ทำให้เราได้ยึดมันถือนั่น แล้วเวลาจิตมันเข้าไป มันต้องเข้าไปตัดเส้นบางๆ ไอ้ความที่ยึดเหนี่ยวในหัวใจบางๆ เป็นนามธรรมนี้ ถ้ามันขาดนะ พอมันขาดเข้าไปแล้วนะ มันเข้าใจตามความเป็นจริงทั้งหมด สิ่งนี้ต่างหากถึงจะเป็นสักแต่ว่า สักแต่ว่าต้องเป็นถึงที่สุด แต่ทีนี้เวลาผู้ที่ปฏิบัติไปนี้มันไปสำคัญนะ คุณพระสารีบุตรเห็นไหม เวลาฟังพระอัสสชิเห็นไหม เนี่ยพระพุทธเจ้าสอนว่าอย่างไร ธรรม

ทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ละเหตุ นั้น ฟังแค่นี้เป็นพระ โสดาบันเลย

พระจะไปถามพระพุทธเจ้านี้ จิตมันกำลังรวมตัว ปัญญามันกำลังหมุน จะไปถามพระพุทธเจ้าว่าให้แก้ไขเนี่ย ไปถึงกฏินะฝนมันตก จึ้นไม่ได้มันเปียก พอฝนมันตก ฝนมันสาด น้ำนี่นองหมดเลย หยคน้ำมันลงมาถึง มันก็เป็นฟองต่อมขึ้นมา แล้วมันแตก เห็นอย่างนี้เป็นพระอรหันต์เลยนะ นี่ใจคำว่าสักแต่ว่านะ จิตมันสมควร จิตมันสมคูลของมัน พอจิตสมคูลของมันปั๊บ พอมีสิ่งใดมาชี้นำ ผลัวะ พระพุทธเจ้าท่านจะพูดท่านจะสอนต่อเมื่อ จิตนั้นมันสมคูล จิตนั้นสมควร พระพุทธเจ้าพูดอะไรไม่พรั่าเพรื่อ พระพุทธเจ้าพูดอะไรเป็นหนึ่งหมด แล้วพูดปั๊บเนี่ย คนฟังเป็นพระอรหันต์ทันทีเลย แต่เราจำใจปากมาพูดกันนะ ท่องกันจำปากนะจำมาแม่นเลย สักแต่ว่า นั้นก็สักแต่ว่า สักแต่ว่า แต่ข้างในมันสะอื้นนะ ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห่ว ในการนั่งสมาธิภาวนาผู้ที่ปฏิบัติ ทุกข์อยู่ทุกคนมีความทุกข์เป็นเจ้าเรือน แล้วเราพยายามจะชนะทุกข์เนี่ย จะมาสักแต่ว่านะ อย่ามาพูด

จริงๆนะครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติมานี้ มันเห็นคุณค่าตรงนี้ใจ จะสูงส่งจะต่ำต้อย จะสูงส่งในโลกนี้ขนาดไหน ทุกดวงใจว่าแห่ว ทุกดวงใจสิ่งมีชีวิตทุกดวงเกิดมาจากอวิชชา คนที่เกิดทุกคนไม่ยกเว้นเลย ทุกคน จนประพฤติปฏิบัติแล้วถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว นั้นถึงจะไม่ว่าแห่ว คนที่จะไม่ว่าแห่ว ต้องประพฤติปฏิบัติ ต้องมีเหตุผล ต้องชนะใจของตัวเอง ถึงจะไม่ว่าแห่ว นอกนั้นว่าแห่วหมด ทุกดวงใจว่าแห่ว แล้วมันทุกข์ทั้งนั้นละ ฉะนั้นมันทุกข์ทั้งนั้นแหละ เรื่องความจริงใจในหัวใจนะ ไม่มีทางที่ใครจะพ้นไปได้ เป็นไปไม่ได้ มันถึงว่าเห็นคุณค่าของใจ แล้วคุณค่าของใจมีคุณค่ามาก เพราะคุณค่าของใจมันจะมีประโยชน์มาก

แล้วเราเกิดมามีชีวิตนะ ย้อนกลับมาในชีวิตเราเนี่ย เราต้องหาบเหงื่อต่างน้ำเนี่ย เราต้องทำมาหากินนี้ เราต้องพยายามดำรงชีวิตนี้ทุกข์โหม ทุกข์ ทุกข์มันเป็นเรื่องธรรมดา นะ แต่ถ้าเราคิดว่าเราทุกข์ปั๊บ แล้วเรามองกลับไปสัตว์ เนี่ยดูสินกนี้ นกนี้ เห็นไหม ลูกนกมันตกมา แม่ของมันมาเฝ้าลูกมันนะ เพราะลูกนกมันบินขึ้นไม่ได้ โอ๊ย ความผูกพันนะของแม่ มันห่วงลูกมาก มันพยายามจะเอาลูก ลูกมันบินขึ้นไม่ได้เนี่ย เนี่ยชีวิตของสัตว์นะ มันเป็นสัญชาตญาณ พวกแก่ง พวกกวางมันอยู่ในป่าเนี่ย มันจะกินอาหารมือหนึ่ง นี่มันต้องเอาชีวิตมันเข้าแลก ถ้ามันผลอเสียตะปบไปกินเป็นอาหารมัน การ

กินอยู่แม้แต่อัมท้องอัมเดียวนี้ พวกสัตว์ในป่านี้มันเอาชีวิตมันเข้าแลกทั้งนั้นเลย แต่ของเราเนี่ยเวลาเราทำงานนี้เราว่าเราทุกข์ เราทุกข์นี้ เพราะเราคิดโดยกระบวนการทัศน์ของเราไง แต่เราไม่ได้คิดเปรียบเทียบในวิญญูะไง ถ้ามันทุกข์อย่างนั้นปั๊บนี้ ชีวิตเราเนี่ย เรามีโอกาส เรามีกฎหมายรองรับ เรามีสังคมของมนุษย์ มันมีอิสระกว่าสัตว์ก็เท่า ถ้ามีอิสระปั๊บนี้ สิ่งที่เป็นหน้าที่การงานปั๊บนี้ ถ้าใจมันเปิดนะ ความทุกข์ของเราที่อยู่ในหัวใจทั้งหมดคนะมันจะไม่มีเลย

เราจะภูมิใจในชีวิตเราเลย ภูมิใจในการเกิดเป็นมนุษย์ แล้วเรายอมรับสถานะ เพราะการเกิดของคนนี้มันเกิดสูงเกิดต่ำ บางคนเวลาเกิดขึ้นมาเห็นไหม คูสิเกิดมาในชาติภูมิที่สูงมาก พอไปเกิดอีกชาติหนึ่งเห็นไหม ไปเกิดเป็นอะไรก็ได้ เกิดเป็นอะไรก็ได้ เพราะตามเวรตามกรรมเห็นไหม แล้วในปัจจุบันนี้เกิดเป็นชาติภูมิของเราเนี่ย เพราะดวงใจของเราแต่ละดวง ย้อนไปอดีตชาติไม่มีต้นไม่มีปลาย มันเกิดมาทุกภพทุกชาติมันเกิดมาหลากหลายนัก แล้วในปัจจุบันเรามาเกิดเป็นมนุษย์เราเนี่ย แล้วพบพระพุทธศาสนา ตอนนี้อยู่เรามีสติสัมปชัญญะ แล้วเราจะเอาเราพ้นอย่างไร เอาชีวิตเราเนี่ย ถ้าเอาชีวิตเราพ้นนะ มันก็เปรียบเทียบกับในปัจจุบันนี้ ทุกข์ในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องมีใครบอกมันเป็นความจริง แล้ววิมุตติสุขเนี่ยเราไม่เคยเห็นนะ เราถึงบอกว่่านะในวิญญูะนี้จิตทุกดวงนี้มันเคยเกิดนรก สวรรค์ อเวจี มันเกิดมาทุกดวงใจถึงกลัวผี เพราะจิตเราเนี่ยเคยเป็นผีมาก่อน

แต่บอกเป็นเทวดา บอกว่าเป็นโสดาบัน สกิทา อนาคา คิดไม่ออกนะเพราะจิตของเราไม่เคยอยู่ในภพนั้น คือข้อมูลอย่างนี้มันไม่มีอยู่ในหัวใจของเรา แต่ข้อมูลในวิญญูะนี้ มันมีอยู่ทุกๆดวงใจ เพราะทุกดวงใจเคยเวียนเกิดเวียนตายมาในวิญญูะนี้ทั้งหมด นี่ใจพอเวียนตายเวียนเกิดนี้ สิ่งนี้มันมีอยู่แล้วนี้ เวลาสิ่งที่มีข้อมูลนะ พอมันคิดถึงมันจะเกิดอารมณ์ เกิดความรู้สึกตกใจรู้สึกกลัวต่างๆนะนี้เห็นไหม ในวิญญูะเนี่ยเราเข้าใจได้ เนี่ยสิ่งนี้มันย้อนกลับมา นี่ย้อนกลับมาเรื่องนิमित ถ้าเพราะมีสิ่งนี้ การกระทำมาสิ่งนี้ จิตนี้มันถึงหลากหลายมาก พอจิตหลากหลายมากนี้ ในการปฏิบัติเนี่ย การประพฤติปฏิบัติเนี่ย มันจะไม่มีทางที่จะเป็นความรู้อันเดียวกันไปได้ จะทำมาเหมือนกันเหมือนอาหารถ้วยเดียวกันเลย เราทานอาหารนี้ ๔-๕ คนในอาหารถ้วยเนี่ย รสชาติอาหารนี้ดีไม่เหมือนกันสักคนหนึ่ง บางคนบอกอร่อย บางคนบอกปานกลาง บางคนบอกใช้ไม่ได้ บางคนบอกดีเลิศเห็นไหม เพราะมันอยู่ที่รสนิยม

จิตก็เหมือนกัน จะกำหนดพุทโธ จะกำหนดอะไรก็ได้แล้วแต่ มันอยู่ที่คุณภาพของจิต นี่ธรรมชาติของมัน นี่ธรรมชาติของมัน ถ้ามันเห็นมันรู้นี้ มันสำคัญตรงที่อาจารย์เนี่ย อาจารย์ท่านรู้เห็นขนาดไหน คำว่ารู้เห็นนี้ธรรมชาติของมันใช่ไหม แต่ความจริงหนึ่งเดียวคืออริยสัจนี้ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เนี่ย เราจะทำอย่างไร ให้มันกลับมาที่พื้นฐาน ให้มันกลับมาที่ตัวจิต เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิต การส่งออกเนี่ย เห็นนิมิตนี้จิตมันส่งออกไปมันรับรู้ ถ้าพุทโธๆๆๆ นี่พอมันยืมพลังงานกลับมาที่ตัวจิตหมด นิมิตนี้หายหมดเพราะจิตนี้ออกไปรู้ นิมิตจะเกิดได้ต้องมีผู้เห็นนิมิต ผู้ที่เห็นผู้รู้นี้มันจะเกิดนิมิตขึ้นมา ถ้าไม่มีใครไปรู้เห็นรูปภาวนี นิมิตมันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร แล้วสิ่งที่รู้เห็น เห็นไหมมันก็มีเวรมีกรรมไง บางคนนะคูลีเห็นกรรม เคยสร้างกรรมกันมา มาเป็นสิ่งที่น่าตกใจ มาเป็นสิ่งที่มาขอส่วนบุญส่วนกุศล มาขอต่างๆ แต่ถ้าเรามีบุญกุศลเราสร้างไว้แล้ว เราทำไว้ดีแล้วนะ เขาก็ไม่ต้องมาขอเรา

จะบอกว่าคนปฏิบัติบางทีก็ไม่มีนิมิตเลยนะ บางคนนี่ไม่มีแล้วอยากมีก็ไม่มี ก็อย่างเราเนี่ยเราไม่เป็นโทษทำไมเราต้องไปติดคุกด้วย อันนี้คนที่ติดคุกก็เขาต้องทำผิดไว้ใช่ไหมเขาถึงไปติดคุก แล้วคนที่ไม่ทำผิดจะติดคุกไหม ไอ้คนที่ไม่ทำผิดก็อยากติดคุก ไอ้คนติดคุกก็อยากจะออก ไอ้คนมีนิมิตก็ไม่อยากให้มีไง ไอ้คนไม่มีก็อยากมี นี่มันเป็นเพราะคนติดคุก เพราะเขาได้ทำโทษของเขา เขามีโทษของเขาตามกฎหมายบังคับ เขาต้องไปใช้เวรใช้กรรมของเขา ไอ้คนที่ไม่ได้ทำโทษไว้ก็ไม่ต้องไปติดคุก จิตก็เหมือนกันถึงติดคุก ติดคุกนี้เป็นรูปธรรมนะ นี่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงกันไม่ได้ แต่จิตเนี่ยคำว่าติดคุกก็มันเห็นเอง คุกของเราเอง เราจ้างเราเองด้วยกรรมของเรา เราแก้เดี๋ยวนี้จบเดี๋ยวนี้เลย คุกติด ๖ เดือนต้องรอ ๖ เดือนนะ ปีนี้ก็ต้องรอครบปีถึงจะพ้นจากคุก แต่นิมิตเนี่ยถ้าแก้เดี๋ยวนี้ละ คำว่าติดปีนึ่งนะชั่ววินาทีเดียวแก้จบเลย จบได้ทีนี้แต่เดี๋ยวมันก็เกิดอีก คำว่าเกิดอีกนี่ติดคุกแล้วใช้โทษไปแล้วโทษนี้จบแล้ว ถ้าไปทำโทษใหม่ก็จะมีกรรมไปอีก เห็นนิมิตเนี่ยเหมือนกัน พอมันเห็นนี้เราแก้จบแล้ว

แต่ถ้าจิตเรามันไวมากไป มันยังคิดอยู่ มันยังข้องใจอยู่ มันก็อยากรู้ อยากเห็น มันก็ไปเหนียวนามาอีก มันก็เกิดนิมิตอีก แต่อย่างทีพูด เริ่มต้นว่าถ้าภาวนาเป็นไม่เป็นเนี่ย ถ้าภาวนาเป็นจะรู้เลยว่าคนที่ออกไปรู้นิมิตนี้นะ ถ้าพูดถึงนักทำงานนี้เขาบอกคนนี้บริหารไม่เป็น ถ้าบริหารไม่เป็นนะต้นทุนจะสูง เราบริหารจิตไม่เป็น พอจิตเราออกรู้นิมิตนี้มันใช้พลังงานออกไป พลังงานนี้แหละไปรับรู้ มันเป็นต้นทุนอันหนึ่งของเรานะ

คือเราต้องทำจิตให้สงบไว้ แล้วจิตถึงไปเห็น อย่างเวลาจิตของเราที่สงบแล้วนี้ เราน้อมไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่ใครไปเห็น จิตไปเห็น พอจิตไปเห็นนี้ จิตต้องมีกำลัง จิตต้องมีสมาธิเป็นพื้นฐาน มันถึงเห็นภาพที่คงที่ชัดเจน แล้วพอจิตสมาธิมันอ่อนลงเห็นใหม่ ความเห็นนั้นก็น้อยลง นี่โง่บริหารไม่เป็น พอบริหารไม่เป็นนี้ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเห็นนิมิตบ่อยๆ แต่ถ้าภาวนาเป็นปึบนะ เขาจะไม่ส่งจิตออกไป

ถ้าส่งจิตออกไป นี่เหมือนเราใช้ต้นทุนให้มันสิ้นเปลือง เรากำหนดจิตไว้เฉยๆ ให้จิตมันเป็นสัมมาสมาธิ แล้วน้อมไปเห็นพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าพิจารณาอย่างนั้นปึบนี้ มันจะเข้ามาอริยสัจแล้ว พอเข้ามาอริยสัจแล้ว พอจิตมันกลั่นออกมาจากอริยสัจนะ มันจะมีความจริงหนึ่งเดียว คือมันกลั่นออกมาจากอริยสัจแล้วเป็นโสดาบัน นี่การกระทำมันเป็นธรรมชาติ นี่ธรรมชาติของจิตมันเป็นของมัน แต่มันไม่มีอริยสัจ ไม่มีการทำจริงเข้าไปกลั่นกรอง แล้วใครมาพูดนะ ประสาเราว่าคนไม่เป็นนะ เราไม่รู้ว่าจะรู้ผิด พอใครพูดเราก็คล้อยตาม พอคล้อยตาม มันตามกันไป คล้อยตามเห็นใหม่ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรมคือเหตุกับผลมันสมดุลกัน มันเป็นข้อเท็จจริงของมัน มันจะให้เหตุผลตามความเป็นจริง เราปฏิบัติธรรมคันเดาใจ เขาคันเดา เราก็คันเดาตาม เพราะคำว่าคันเดาตามนะ

คุณ โยมฟังเราพูดนี้โดยที่ไม่มีพื้นฐานรองรับนี้ โยมเขาฟังจากเสียงของเรา แต่ถ้าโยมนั่งอยู่นี้มีใครคนหนึ่งภาวนาเป็นนะ พอเราพูดออกไปเนี่ย คนที่ภาวนาเป็นนี้เขามีพื้นฐานของเขา คือมีเหตุมีผลคืออริยสัจในใจของเขา เขาจะรู้เลยว่าเราพูดจริงหรือไม่จริง เพราะคำพูดนี้มันต้องมีอริยสัจนี้รองรับ ถ้าไม่มีอริยสัจรองรับนะ มันพูดแต่เสียง มันไม่มีอริยสัจรองรับนี้ นี่เหมือนกันเวลาเราฟังเทศน์ เวลาผู้ที่ปฏิบัติจริง มันมีความรู้จริงอะไรในหัวใจนี้มารองรับ มันดำเนินการ เหมือนเราก้าวขึ้นบันไดนะ เราก้าวขึ้นบันไดที่ ๑ โสดาบันบันไดขั้นที่ ๒ สกิทา บันไดขั้นที่ ๓ อนาคา บันไดขั้นที่ ๔ เข้าถึงขั้นพระอรหันต์ การเหยียบขึ้นบันไดขั้นที่ ๑ เราต้องใช้เท้า ใช้น้ำหนัก ยกน้ำหนักตัวเราขึ้นในบันไดขั้นที่ ๑ เราก้าวเท้าขึ้นไปขั้นที่ ๒ ยกน้ำหนักตัวเราขึ้นขั้นที่ ๒ นี่ใจขั้นของโสดาบัน ขั้นที่ ๑ การยกเท้าขึ้นไปวางบนบันไดนะ แล้วยกตัวขึ้นได้ไหม มันมีเหตุผลรองรับหมดเลย มันต้องมีสิ

นี่บอกเลยเราไปยืนที่พื้นนี้นะ เราอยู่ที่พื้นราบเนี่ย เรานึกว่าเราก้าวขั้นที่ ๑ นึกว่าก้าวขั้นที่ ๒ นึกว่าก้าวขั้นที่ ๓ นึกว่าเราก้าวขั้นที่ ๔ แล้วก็คิดว่าเราเป็นพระ

อรหันต์ ได้ก้าวใหม่ มันไม่มีเหตุผลรองรับ มันไม่เป็นไป เนี่ยคนฟังนี่ฟังเป็น ถึงบอกว่าเรื่องนิมิต เรื่องการแก่นิมิตสิ่งนี้มันมี ถ้าคนเป็นนะ แล้วดูลีลาตามโยมทั้งหมดเดิน ขึ้นบันไดศาลาใหม่ แล้วโทษนะ บันไดศาลาเนี่ยมันเป็นความจริงนะ เพราะโยมก้าว ครบขึ้นบันไดขึ้นมา ๓-๔ ขึ้นขึ้นมา แล้วเข้ามาในศาลา ถึงที่สุดเหมือนกันแล้วโยม มองกลับมาที่ร่างกายของโยมหมดลี เหมือนกันทุกคนใหม่ ร่างกายที่นั่นอยู่นี่ อายุก็ไม่เหมือนกัน รูปร่างหน้าตาก็ไม่เหมือนกัน ทุกอย่างก็ไม่เหมือนกัน เราจะเปรียบว่า ร่างกายนี้เหมือนจิตใจ จิตนี้ถ้ามันก้าวขึ้น ๑ ๒ ๓ ๔ เป็นพระอรหันต์แล้วนี่ สิ่งที่มัน ก้าวขึ้นมาแล้วนั้น คืออริยสัจคือสัจจะความจริง ที่มันก้าวเข้าไปถึงที่ แต่รูปร่างนี้มัน เหมือนจิต เนี่ยสิ่งที่พันธุกรรมทางจิต นี่มันไม่เหมือนกันเลย

แต่ขึ้นมาอยู่บนศาลานี้พระอรหันต์หมดเลย เป้าหมายมันเหมือนกันเห็นใหม่ แต่ย้อนกลับมาดูรูปร่างหน้าตาเราสิ ดูอายุขัยสิ ดูอายุความเป็นไปเหมือนกันใหม่ ไม่เหมือนกันเลย นี่ถึงบอกความจริงมันมีหนึ่งเดียว ถ้าพูดถึงความจริงถูกต้อง มันจะถูกต้องหมด ที่นี้อย่างที่ว่านี่ อย่างที่รูปร่างหน้าตา รูปทุกอย่างที่เป็นกันอยู่นี้ มันเป็น อานาชาสนา มันเป็นสิ่งที่สร้างมา สิ่งที่ทำมาพันธุกรรมทางจิต ฉะนั้นพันธุกรรมทาง จิตนี้ เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นนะ ท่านถึงต้องแก้ไขไปตามนั้น นี่โยมจะมาจาก ไหน โยมจะทำอะไร จะเห็นนิมิต จะไม่เห็นนิมิต จะคนมีอายุมาก จะอายุน้อย จะเป็น เด็กเล็กเด็กน้อย คนเฒ่าคนแก่เนี่ยเรื่องพันธุกรรมทางจิต แต่โยมจะขึ้นศาลา โยมต้อง ขึ้นบันได ต้องก้าวขึ้นบันไดขึ้นมา คนจะก้าวแทบไม่ไหวก็ต้องก้าวขึ้นมา เด็กมันจะวิ่ง พรวดขึ้นมาเลยนะ วิ่งขึ้นมา ผู้ใหญ่ก็ต้องขึ้นมา พอขึ้นมาแล้ว มันก็จะขึ้นมามบน ศาลานี้

อริยสัจมีหนึ่งเดียว เนี่ยต้องก้าวขึ้นไปเป็นธรรมชาติของมัน แต่การก้าวขึ้นมา นี้คือตัวจริงนะ สิ่งที่เราเห็นเป็นนิมิตต่างๆนี้ อันนั้นเรื่องของเขา แล้วมันต้องค่อยๆแก้ ถ้า ว่าค่อยๆแก้เนี่ย มันอยู่ที่ทัศนคติ คนชอบ คนพอใจ เหมือนคนที่กินอาหารรสจัด คนที่ กินอาหารรสปานกลาง อาหารรสจืดชืดเนี่ยมันอยู่ที่ความชอบของเขา แต่ต้องแก้อะไร สิ่งที่เราชอบกินอาหารนั้น เป็นที่ความชอบ กินอาหารมาเพื่อร่างกายนี้มีกำลัง เพื่อจะมาก้าว ขึ้นบันได ถ้าก้าวขึ้นบันไดคือก้าวขึ้นอริยสัจ ก้าวขึ้นตามสัจจะความจริง การก้าวนี้ถ้า พูดถึงนะ พอก้าวนี้ อันนี้ไม่ดี อันนี้เหนื่อย จังเราอยู่เฉยๆปล่อยกันเฉยๆเป็น

ธรรมดา ธรรมชาติ ธรรมชาติของจิตเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว นี่ธรรมชาติของจิตนี้มันไม่มี
อริยสัจ ไม่มีขบวนการของมันที่พัฒนาการของมัน มันจะไม่เป็นความจริงของมัน

ถ้ามีขบวนการพัฒนาความจริงของมันเห็นไหม อริยสัจนี้เกิดขึ้นมาอันนี้ มันถึง
ไม่เป็นธรรมดา ถ้าเป็นธรรมดานะ เราอยู่กันเฉยๆแล้วไม่ทำอะไรเลยนะ เราจะประสบ
ความสำเร็จ นี่มันเป็นไปไม่ได้ แต่ในชีวิตเรานี้มันเหมือนกับเป็นไปได้ เพราะอะไรรู้
ไหม เพราะเราอยู่เฉยๆนี้ เรามีอาหารการกินนี้ เราจะดำรงชีวิตได้ตลอดชีวิตแล้วก็ตาย
เปล่า มันเหมือนกับเป็นไปได้อย่างไร เพราะเราไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของจิต แต่ถ้าเป็น
อริยสัจมันเป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นเรื่องปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ โสคาปัตติมรรค โสคา
ปัตติผล มันเห็นการเปลี่ยนแปลงของจิตใจ จิตปุณฺณกับจิตโศกานันมันแตกต่างกัน
อย่างไร มนุษย์คนเดียวเนี่ย

เห็นไหมบุคคล ๘ จำพวกนี้มนุษย์คนเดียวเนาะ ถ้าเป็นโศกานันเป็นโศคาปัตติ
มรรค โสคาปัตติผลนี้ บุคคลที่ ๒ แล้ว บุคคลที่ ๓ คือสกิทา สกิทาคามรรค สกิทาคา
ผล บุคคลที่ ๔ อนาคามรรคเป็นบุคคลที่ ๕ อนาคาผลเป็นบุคคลที่ ๖ เนียรหัตถมรรค
เป็นบุคคลที่ ๗ อรหัตถผลเป็นบุคคลที่ ๘ จิตดวงเดียวนี้มันพัฒนาการถึงมรรค ๔ ผล
๔ เนียบุคคล มันพัฒนาของมัน แต่จิตมันมีการพัฒนาการอย่างนี้

การเห็นในมงคลชีวิตใจ การเห็นสมณะเป็นมงคลอย่างยิ่งแล้วสมณะมี ๔
ประเภท โศกานัน สกิทา อนาคา พระอรหันต์ เนียสมณะมี ๔ ประเภท แล้วสมณะ
เห็นไหมสิ่งที่พัฒนาการของจิต จิตมันพัฒนาของมันแล้วมันพ้นไปของมัน ไม่ใช่อยู่
เฉยๆแล้วเป็นไปอย่างนั้น แต่ชีวิตเรานั้นเป็นอย่างนั้นจริงๆ ชีวิตเรานี้มันเป็นเรื่องปกติ
แล้วตรรกะมันคิดได้ มันเข้าใจได้ มันก็เลยคิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม แต่ถ้ามันมีความจริง
มันจะมีการเปลี่ยนแปลง มันจะมีการแก้ไข ธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว

แต่ธรรมะที่เหนือธรรมชาติ ความจริงที่เหนือธรรมชาติ ความจริงที่ไม่มีการ
เปลี่ยนแปลงเห็นไหม ความจริงนี้ อริยภูมิที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง กุปฺปธรรม อกุปฺป
ธรรม ผู้ทำแล้วจะเข้าใจเรื่องนี้ ถ้าผู้ยังไม่ทำก็จะยังใช้ตรรกะว่ากันไปตามเกณฑ์นั้น นี่
พูดถึงนิมิตว่าทำไมบางทีนะมันเริ่มต้นมาไง เหมือนเด็กนี้ เด็กมาวัดใหม่ๆเห็นไหม
มาแล้วให้เอาอกเอาใจมันอีกเรื่องหนึ่ง แต่ผู้ใหญ่ไม่ได้ ผู้ใหญ่นี้เพราะเรามีความ
ปรารถนามากกว่านั้น จิตที่หัดภาวนาใหม่ๆนี้ โทษนะต้องโอ้ก่อนไง โอ้โอ้ โอ้ก่อนให้

ภาวนาให้ได้ ถ้าพอภาวนาปั๊บแล้วไม่โอ้เลยนะ เวลาเทศน์นะ เวลาพระเทศน์นี้เขาต้องการจากคุณให้สละให้เป็นนักบวช คือให้เข้ามาใกล้ศาสนา แล้วเวลาบวชแล้วขึ้นมาจะภาวนาไม่ภาวนา จะเรียนก็เรียน จะภาวนาเข้าไปนี้ ให้มันใกล้เข้ามาเรื่อยๆ

ถ้าผู้ปฏิบัติใหม่ ที่นี้เวลามานี้ เวลาผู้มาใหม่เห็นไหมเราจะโอเค เออทำไปก่อน แต่ผู้เก่าๆบางทีเราดูเห็นไหม บางคนเราดูเราใจเต็มที ใจเต็มทีหมายถึงว่าให้เขาเปลี่ยนแปลงมาตลอดแล้ว ถ้าเขายังไม่เปลี่ยนแปลงนะ เขาจะแบบว่าคุ้นชินนะ โรคภัยไข้เจ็บเนี่ยถ้าเราไม่รักษานะ บางทีโรคร้ายนี้มันจะกัดกินไปเรื่อยๆ ถ้าเราไปติดในกิเลสนะ หลงตาใช้คำว่าชินชาหน้าด้าน ถ้ายังไม่หน้าด้าน หนังกยังไม่หนานี้ เราจะมีความละอาย เราจะทำอะไรนี้เราจะกลัวบาป แต่ถ้ามันหน้าด้านหนังกหนานะ กิเลสถ้ามันเกาะไว้นานๆ มันจะเป็นอย่างนั้น ฉะนั้นครูบาอาจารย์นี้ ต้องพยายามตี คือว่าสะกิดให้จิตนี้มันสะดุ้งออก คำว่าสะดุ้งออก คือมันสะดุ้งออกจากสิ่งที่ติดนี้ ฉะนั้นอย่างนี้บางทีแรงต้องแรงมากๆเลย

เราจะไม่เข้าใจครูบาอาจารย์นะ ทำไมคนนี้เฝ้าแรง คนนี้พูดกระทบให้รุนแรง ทำไมคนนี้ก็เหมือนกัน ทำไมคนนี้ก็ยังไม่พูด แบบว่าตีมันเข้าไปในหัวใจ อายุขัยเรื่องข้างนอก นี่เป็นเรื่องปกติจะอายุมากอายุน้อยนี้ แต่เข้ามาปฏิบัติมากหรือน้อยใจ เข้ามาปฏิบัติเพียงมาอายุมาก ๕๐ แล้วแต่เพิ่งมาวัดวันแรกใจก็เหมือนกับอนุบาลทางจิตยังไม่ได้ทำอะไรเลย ก็ต้องค่อยๆฝึกขึ้นมา แต่ถ้าเขาทำแล้ว เขาได้พัฒนาแล้วเขาคงจะได้ประโยชน์ใจ เราก็ต้องเต็มที่ เรารอเวลานั้นต่างหาก ค่อยๆพัฒนามาขึ้นมาสอนคนจะอายุมาก อายุนี้อายุขัยเรื่องของภพนี้ แต่อายุวุฒิภาวะของจิต มันยังไม่ได้เริ่มเลย อายุมากแต่อายุร่างกาย แต่เวลาหลวงตาบอกว่าจิตไม่มีอายุขัยนะ จิตนี้ไม่มีวันตาย แต่อายุเรานี้ ๗๐-๘๐ นะแต่เราเพิ่งมาปฏิบัติ จิตเรายังไม่เคยสัมผัสกับธรรมะเลย เหมือนอนุบาลนะ

แต่จิตนี้ไม่เคยตาย เพราะมันเคยเวียนเกิดเวียนตายมาก็ภพก็ชาติ มันไม่เคยตาย มันถึงเป็นพันธกรรมของมันมา แล้วพอมาปฏิบัติ เข้ามาใหม่ปั๊บ ถ้าในภาคปฏิบัติเหมือนอนุบาล พออนุบาลปั๊บนี้ เด็กอนุบาลเห็นไหมจะทำอะไรมัน กิณมนอน ใจ อาบน้ำ กิณนม ทาแป้งแล้วนอน แค่นี้เด็กอนุบาลนี่เก่งแล้ว แต่พอโตขึ้นมา พอจิตมันโตขึ้นมาต้องไม่เรียว พอโตขึ้นมาถ้าไม่ฟังก็ต้องไม่เรียว แต่มันก็ต้องเป็นขั้นๆมา มันเป็นอย่างนั้น ที่นี้มุมมองของโยมนี้จะไม่เข้าใจ คำว่าเข้าใจ หมอเวลาคนไข้เข้ามาหา

หมอ นี่ประวัติคนไข้อยู่ที่หมอไข้ไหมว่าคนไข้คนนี่เริ่มเป็นโรคอะไร เป็นมาตั้งแต่เมื่อไร แล้วจะแก้อย่างไร นี่ก็เหมือนกัน เขามาแล้วประวัติอยู่ที่เราแล้วเขาจะเป็นอย่างไรมาถาม เออ กินยาแล้วมันเป็นอย่างนั้น เออไข้ๆๆ กินยาเข้าไปแล้วมันถ่ายดีมากเลย เออไข้ๆๆ ไข้ไว้ก่อน มันต้องรู้ให้ร่างกายเตรียมพร้อมก่อน แล้วเดี๋ยวถ้าให้กินอีก ถ้ายาเข้าไปออกฤทธิ์แล้ว ถ้าไม่ยอมต้องบังคับกัน

พูดนี้เพื่อให้หายสงสัย แล้วเป็นอย่างนี้เนียเป็นมาเยอะ โยม.....นะตอนอยู่โพธารามนะ มาคุยกันอย่างนี้ แล้วเราก็ก่อนอื่น แก่กวานานั่งตลอดรุ่งนะ แก่เห็นเราแก่คนอื่น เสร็จแล้วแก่ก็ไปทำ พอทำเสร็จไม่กี่วันแก่ก็มาฟ้องนะ โอ้โฮ หลวงพ่อเสื่อมหมดเลยไม่ดีเลย ทำไมล่ะ ก็วันนั้นหลวงพ่อบอกคนนั้นนะ หนูเห็นมันง่ายหนูก็ไปทำตามนะ เกลี้ยงเลยนะ ตัวเองไปดีๆอยู่แล้วไง ไปดีๆอยู่แล้ว ตัวเองลำบากใจ เพราะเราทำงานแล้วไข้ไหม เราต้องหาบเหงื่อต่างน้ำ เราต้องลงทุนลงแรงไข้ไหม แล้วเด็กมันมาใหม่ไข้ไหมก็บอกให้เด็ก อนุบาลไป กินนมแล้วนอนนะ เช็ดตัวแล้วนอนนะ เขานั่งฟังอยู่ด้วย เขาคิดว่ามันถูก เขาเอาเลยนะ ตัวเองนะมีหลักอยู่แล้ว แล้วไปทำอย่างๆอย่างนั้น

แล้วไม่กี่วันก็มีรายงาน หลวงพ่อหมดเลย ทำไมล่ะ ก็วันนั้นหลวงพ่อกับคนนั้น โทษนะเราว่าแรง ภูไม้ได้สอนมึงนะ มึงมาเลือก แก่ก็กระเทือนใจ พอสมควร เนี่ยเวลาสอนคนมันเยอะเห็นไหม นี่เวลาธรรมะ นี่มันจะเจาะจงแต่ละบุคคลๆเลย แล้วเวลาบอกอะไรให้ถามมานะ แล้วถามมามันจะรู้ขึ้นไหน ขึ้นไหน เราฟังเนี่ยหลวงตาบอก แก่หม้อใหญ่พูดให้ทุกๆ คนฟัง นี่มันเหมือนแก่งจืด ถ้าแก่งหม้อใหญ่ ต้องเป็นแก่งจืดทุกคนกินได้หมดเลย แต่พอจะเอาเฉพาะพื้นที่นี้ มันต้องมีสาขาแล้ว ทีนี้แก่งหม้อใหญ่เป็นอย่างนั้นแล้วคนฟังก็เก็บเอา เก็บได้แค่ไหน ถ้าเราเคยผ่านแล้ว เราเคยมีคืออยู่แล้ว เราก็รับฟังไว้เพราะสอนทุกๆ ไป แต่ถ้าเจาะจงล่ะ เอาละตัวต่อตัวเจาะจงเลย เราเจาะจงนี่มันจะรู้ว่าคนนี่แค่ไหนๆ ตรงนี้บางทีคนฟังมันจะคิดน้อยใจ ใจ ทำไมคนนี่ดูเอาๆๆ โอ้คนนี่ไม่ว่าเลย เดี่ยวจะว่ามันที่หลังนะ ถ้ามันขึ้นมานะ กำลังจะว่ามันอยู่ ถ้ามันผิดเดี๋ยวจะว่ามัน แต่ตอนนี้มันยังไม่ผิด รอให้มันขึ้นมาแล้วมันผิด เดี่ยวเถอะ

เพราะอะไรไข้ไหม เพราะตามหลักธรรมนะชี้ชุมทรัพย์ใจ ใครชี้ถึงความบกพร่องที่เราทำผิดพลาดชุมทรัพย์ทั้งนั้นนะ แต่เราไม่เข้าใจจนกว่าครูบาอาจารย์ท่านจะล่วงไปแล้วนะ แล้วเราจะเข้าใจทีหลัง โอ้อย่างนี้มันเข้าใจกันไม่ได้ ถ้าเข้าใจเขาก็เป็นครูบา

อาจารย์กันหมดแล้วสิ ทุกคนไม่เข้าใจ แล้วกิเลสมันปิดตาอยู่ แล้วเราก็ตัดประสาเรานะ เนี่ยวันนั้นเห็นนะ มาพูดนะ ถ้าเขาจะหลง จะหลงได้ยังไงก็เรานั่งอยู่ที่นี่ รับไปนี่ เดี่ยวเขาหลงใหญ่เลยนะ ก็ให้หลงเถอะอย่างนี้มันหมายถึงมันพาสขึ้นใจ มันพาสขึ้นหมายความว่า เขาทำแล้ว มันเหมือนกับเราก้าวเดินออกไป เรายืนอยู่กับที่แล้วมันจะได้อะไร เราก้าวเดินออกไปเนี่ย ระยะทางจะสั้นเข้ามาเรื่อยๆ จิตมันก้าวออกไปแล้ว พอก้าวออกไปปั๊บนี้ มันจะรู้ถูกรู้ผิดไปเลย

แล้วเดี๋ยวเราจัดการเอง มันจะหลงได้ยังไงล่ะ ก็คนคุมหางเสือมันนั่งอยู่ที่นี่ แต่ต้องให้เรือมันออกสิ ให้เรือออกจากท่า เรือไม่ออกจากท่ามันก็เลยไม่ได้วิ่ง จัดออกจากท่าไปเลย แล้วเดี๋ยวจะคุมหางเสือเองไม่ต้องห่วง เนี่ยประสบการณ์ใจ ประสบการณ์ของเราหนึ่ง สองถ้าหลงตาทำนบอกนะ ถ้าใครภาวนาเป็น ภาวนาแล้วมันมีเหตุมีผลนี้ มันคุยกันแล้วมันมีพยานต่อกัน แล้วศาสนามันจะเกิดขึ้นมาเป็นรูปธรรม ศาสนาจริงๆ เกิดขึ้นมากับใจเรา เราจะรู้ผิดรู้ถูก แล้วฟังคนพูดรู้เลยว่าพูดผิดพูดถูก ความจริงมันจะเกิดขึ้นมาจากเรานะ เอวัง